

סיפור לשבת

מעשהו של פנחס - ראיית הכלל

מעשהו של פינחס מעורר בנו התפעלות יתירה. הנה קם יהודי הנחשב לבזוי, לוקח רומח בידו, מסכן את חייו וכל זה למען הצלת עם ישראל, אף על פי שבנקל שומריו של זמרי בן סלוא - אלפים רבים - יכלו מיד להורגו. אך הוא לא נרתע. הוא מוכן להקריב עצמו למען הקב"ה. מעשהו של פינחס מלמדנו עד כמה ראייתנו לעיתים רבות מצומצמת לחיים הפרטיים שלנו. בני אדם מטבעם מנסים לפתור את בעיותיהם ומצוקותיהם ומעטים הם האנשים המבקשים לראות בראייה כללית את צרות הזולת ולנסות לפותרן. פינחס מלמדנו פרק מאלף כיצד מוכן אדם להקריב עצמו וחייו הפרטיים למען עם ישראל, וכיצד במעשהו זה לעיני כל העדה הוא עושה מעשה שלא ראינו כדוגמתו בתעוזה שבו. אין ספק כי רק האדם הרואה בראייה שמיימית ובמשקפיים שמימיות את עם ישראל יכול לקום ולקחת רומח בידיו. אדם רגיל מן השורה כמעט שלא יוכל להגיע לתעוזה מעין זו. אכן, בזכות מעשה זה זכה פינחס לברית כהונת עולם. כאשר אדם מעיז להקדיש עצמו למען זולתו, ודאי שהקב"ה אינו מקפח שכרו, ובדין הוא שיטול שכרו.

מעשה נפלא מעין זה מופיע בספר "אנשים מספרים על עצמם" לרב חיים ולדר שליט"א, המעשה מובא מפי בעלת המעשה: נולדתי בעיר שבה קיים ריכוז של יהודים חרדיים, שאיני רוצה לנקוב בשמה, כדי שלא יזהו. ילדותי הייתה מאושרת. הוריי היו אנשים טובים ומקסימים, שנתנו לילדיהם את כל הלב. אני הבכורה במשפחה, ואחריי נולדו עוד חמישה ילדים. חיינו היו שלווים ונעימים. הייתי תמיד אחת מחרוצות הכיתה ומעורה היטב בחברה. גדלנו, עזרתי לאמי בגידול הילדים ובעבודות הבית. סיימתי את בית הספר היסודי בהצלחה והמשכתי לסמינר. שם פגשתי חברות חדשות ופרחתי. ממש פרחתי.

בהיותי כבת 17 וחצי. התחלתי לחוש כאבי בטן חזקים. הלכנו למספר רופאים, שלא ידעו לומר מה מקור הבעיה. בסופו של דבר שלחו אותנו לבדיקות, והתוצאות לא בישרו טובות. הם גילו אצלי את המחלה הנוראה - מחלת הסרטן.

הוריי פנו מייד לרופאים הטובים והיקרים ביותר. אושפזתי מיידית, ערכו לי בדיקות מקיפות, והוסבר להוריי שעלי לעבור ניתוח דחוף. הוריי שאלו אם ניתן להתייעץ, אך הרופאים דחקו בהם, באומרם שהמחלה עלולה להתפשט ולסכן את חיי וכי אם יוכלו לנתח מיידית - חיי יינצלו, בעזרת ה'. גם עסקנים רפואיים שאבי שלח להם את הצילומים, הסכימו עם הרופאים והורו לנתח, ומייד.

יום לאחר מכן עברתי ניתוח, במהלכו הוצא הגידול בשלומותו - לפני שהספיק להתפשט. בחדר ההתאוששות שהו הוריי לצדי. ממתנים ליקיצי מהתרדמה. מייד כשחזרתי להכרה, הם היו שם, דיברו אליי, עודדו אותי, וגם בדקו אם הכל בסדר, ולא שכחתי דבר בגלל ההרדמה. שאלתי את הוריי אם הניתוח הצליח, אך להם לא הייתה כל תשובה. הם המתינו לבדיקות ולביופסיה שנלקחה ממני, כדי לבדוק אם לא נותרו כל שאריות מהגידול. ישנתי עוד כמה שעות, כשהוריי לצדי, וכשהתחלתי להתעורר, גיליתי כי הרופא נכנס אל החדר כדי לשוחח עם הוריי. הוריי רצו לקראתו ולא שמו לב שבדיוק התעוררתי. לי לא היה כוח להוציא מילה מהפה, אז פשוט הקשבתי בחרדה לדברים שהיו לרופא לומר. והוא אמר: "הניתוח הצליח. ככל הנראה, היא תצא מכאן בריאה ושלמה."

שמחתי מאד, אך הוריי נותרו על מקומם. שמעתי את אמי אומרת: "ומה עם החשש שדיברנו אודותיו?" אני זוכרת עד היום את התשובה של הרופא, ואת ההשפעה שהייתה לה על הוריי. "צר לי", הוא אמר, "אבל הבת שלכם לא תוכל ללדת".

אני אישית לא קלטתי לגמרי את המשמעות, אך די היה לי להביט בהוריי. הם פשוט התכווצו להם לתוך עצמם. ראיתי את עיניהם נקרעות באימה, ידיהם היו על ראשיהם, ופניהם היו חיוורות כסיד. לעולם לא

סיפור לשבת

אשכח את הרגע, את השנייה בה הפכו הוריי מאנשים שמחים ומשוחררים, לאנשים עצובים וכפופי גב. כאילו זקנה קפצה עליהם ברגע אחד, מאותו הרגע עד עצם היום הזה ממש.

לקח להם דקות ארוכות לעכל זאת. הרופא רק הביט בהם ולא אמר דבר. כעבור זמן - מה, אמר אבי: "רגע, היא עלולה לשמוע את הדברים." הם הביטו לכיווני, אך אני הספקתי להעמיד פני ישנה שנת ישרים. זו הייתה החלטה של שנייה - לא להראות להם שאני יודעת. הייתה להחלטה הזו משמעות גדולה בחיי.

"התעוררתי" כעבור חצי שעה, כשההורים שלי חזרו כנראה משיחה מפורטת יותר אודות הצרה שניחתה עליהם. הם התיישבו לידי ולא אמרו מילה. גם לי לא היה מה לומר. רק שאלתי אותם למה הם בוכים, וכתשובה, הם פרצו בבכי גדול עוד יותר.

בין בכי לבכי, הם הסבירו לי שהניתוח הצליח ושאני אצא מבית החולים בריאה אי"ה. בכל פעם שאמרו משהו כזה, כמו ראיתי את המחשבה שחולפת בראשם. אך לא אמרתי דבר.

ההחלטה שלי, שלא לספר להם שאני יודעת, כמו ההחלטה שלהם לא "לגלות" לי מה אירע - התבררה כטעות איומה.

החלמתי, חזרתי מבית החולים אל הסמינר, המשכתי עם טיפולים והקרנות. להוריי היה חשוב שאיש לא ידע בכלל שהייתי חולה. זה לא היה קל. השקענו מאמצים רבים, כדי שאחרים לא ידעו. הם לא העלו על דעתם כמה כוחות נפש עולה לי להסתיר מהם מה שאני יודעת.

התחלתי להחלים מהמחלה, אך בד - בבד חשתי שאני הולכת לקבל חולי אחר - חולי נפש. ילדה בת שמונה עשרה, המתמודדת עם ידיעה נוראה, ואין לה עם מי לדבר על כך. קשה להסביר כמה נורא הדבר. לילות קשים ומפחידים עברו עליי, כשאני חשה בודדה ועזובה. הוריי הלכו ושקעו יחד איתי. ידעתי מדוע, והידיעה הזו הוסיפה על הלחץ הנפשי האיום שחשתי.

מי שהצילה אותי מהתמוטטות נפשית, הייתה שרה, חברתי הטובה ביותר. היא ידעה כל העת שיש לי משהו, וכנראה גם ניחשה במה מדובר.

אני מתכוונת למחלה, ולא לבשורה האיומה. משעה שחליתי, התרחקתי מעט ממנה, התרחקות שיכולה הייתה להיות סופית, אלמלא שבת אחת, בה התארח אצלי לאחר החלמתי. השבת הזו הייתה המשמעותית בחיי, משום שביליל שבת ישבתי וסיפרתי לה על המחלה שלי ואיך גילו אותה, על הניתוח שעברתי, על הטיפולים וההקרנות - הכל. בשעה חמש בבוקר אמרתי, שיש דבר נוסף שאותו לא סיפרתי לה, ועדיין איני יכולה לספר. זה גרם לי לבכות עוד קצת, ואחר כך נרדמתי.

היא לא שאלה על כך, ואני לא חשתי יכולת לספר. רק הזמנתי אותה לשבת הבאה.

גם אז דיברנו אל תוך הלילה, שוב על מחלתי, על התמודדות הוריי ומה שקרה להם. בשלב זה התחלתי לרעוד בכל הגוף. והיא החזיקה אותי ואמרה לי: "תוציאי מהלב שלך. את לא יכולה להתפוצץ כך בפנים." ואז החלטתי לספר לה.

היה זה בשעה שלוש בלילה. ישבנו על המיטות, כשרק קרן אור שוברת את החשיכה, ואז אמרתי לה: "אמנם החלמתי מהמחלה, אך שילמתי על המחלה הזו מחיר כבד מאד: לעולם לא אוכל ללדת."

למרות החשיכה, ראיתי את המחזה שכבר ראיתי אצל הוריי. השינוי שחל בפנים. העיניים הנקרעות בתדהמה, ואחר מכן הרכנת הראש.

אך בניגוד להוריי, שלא ידעו שאני שותפה לידיעה הנוראה, היא ידעה שאני בודדה וזקוקה לה. היא עשתה את המעשה הכי טבעי בעולם: פשוט פרצה בבכי וחיבקה אותי.

לא ישנו אותו הלילה. רק שוחחנו. היה לה השכל שלא לנסות להרגיע אותי, שזה לא נורא ושיש צרות יותר גדולות. היא פשוט בכתה יחד איתי והקרינה הרבה חום ואכפתיות.

העצה הראשונה שהיא נתנה לי הייתה לגשת להוריי ולספר להם איכשהו שאני יודעת. "אני לא מבינה איך הצלחת להתמודד עם זה לבד," אמרה. ישבנו לטכס עצה, כיצד אגש אליהם וכיצד אספר. סיכמנו שלא אספר להם שהיא יודעת, כדי שלא לפגוע ברצונם לשמור את העניין בסוד.

עשיתי זאת במהלך השבוע שלאחר מכן. בשעת לילה, נכנסתי אל הוריי ובשקט אמרתי להם כי אני יודעת

סיפור לשבת

את השלכות הניתוח לגבי עתידי, ושכדאי שנטכס עצה מה לעשות, במקום להיות שבורים ולהרוס את המשפחה.

הם היו המומים. "איך את יודעת? מי סיפר לך?" ואני סיפרתי להם את האמת, שבדיוק התעוררתי ושמעתי את כל מה שהרופא אמר. הם לא הבינו כיצד יכולתי לחיות עם הסוד הזה ולאכול את עצמי מבפנים זמן כה רב. עניתי להם שבאמת לא יכולתי, וזו הסיבה שאני פונה אליהם. אמרתי שזה לא ייתכן ששלושתנו נהרוס את עצמנו ואת כל המשפחה, ושכדאי שנזקוף ראש ונמשיך לתפקד.

לא יודעת מאין מצאתי מילים כאלו. אני חושבת שזה בזכות שרה חברתי. הוריי התעודדו מעט, משום שסברו כי אני מקבלת את הדבר יותר בקלות מהם - מה שלא היה נכון - אך זה לא חשוב. מה שחשוב הוא, שהשיחה עשתה את שלה. הם החלו לחזור לעצמם ולתפקד, על אף שמעולם לא חזרו למה שהיו. חלפו שנתיים. חברותי מתחילות להתארס, ואצלנו כלום. שדכנים מתקשרים, והוריי אומרים שהם עדיין לא שומעים שידוכים. למה? ככה. אני מגיעה לוורטים, למסיבות אירוסין ולחתונות של חברות, ולבי נחמץ בקרבי. אני לא אזכה לכך.

החברות עם שרה הפכה להדוקה מאד. כשהחלה לשמוע הצעות שידוכים, הייתה לה תקופה של התרחקות, כנראה מאי - נעימות. אך מאחר שלא היה לה קל בשידוכים, היא התחילה לספר לי על הצרות שלה, וכך יחסינו התהדקו שוב. רוב בנות הכיתה כבר נישאו. ואז הודיעה לי שרה, כי היא עומדת להתארס.

למרות ששמחתי מאד בשבילה, זו הייתה בשורה קשה בעבורי, משום שידעתי שזו תחילתו של מסע אל הבדידות, אל ה"לבד". שרה הבטיחה לי שתישאר לעולם בקשר אתי, אך אני ידעתי שזוהי הבטחה שפשוט לא ניתן לקיים. שרה התארסה, ואני כמובן הייתי שם. בקניות, בהכנות, בסידור הפרחים. בתקופת האירוסין, השתדלתי שלא ליזום קשר וראיתי שהיא מתאמצת להוכיח לי שאני בראש שלה. היא באמת השתדלה, אך מה לעשות, אחרי הקשר ההדוק והיומיומי שהיה לנו, הייתה זו ירידה. למרות זאת, התגברתי.

שרה התחתנה, ואז נשברתי באמת, משום שהבנתי מהר מאד שנישואין זה משהו שסוגר אותך, ואדם אינו יכול להמשיך בקשרים מלאים עם שני אנשים. שרה עשתה מה שכל אישה נורמאלית הייתה עושה: הקדישה עצמה לבניית ביתה. הבנתי את הדבר, ובכל זאת היה קשה.

כמה בכיתי על כך, לילות רבים של שבר ועצב, עד שלא היה בי הכוח לסבול. פניתי ללימודי רפואה, שהעסיקו אותי כמעט כל שעות היממה. התחום שלי היה מבוקש מאד והבטיח קידום ומשכורת. אך לי קסמה דווקא העובדה, שהלימוד דורש את כל כולך. בדיוק לכך נזקקתי. לא לחשוב על מצבי. לא לחשוב על גורלי ועתידי, כי מחשבות אלו יסבו לי רק כאב.

בערך כשנה וחצי לאחר חתונתה של שרה, היא חידשה את קשריה עמי. היה זה לאחר שילדה בת. הלידה הייתה קשה מאד, עד כדי כך, שסיכנה את שרה. היא הייתה מאושפזת תקופה ארוכה יחסית, וכשראיתי שהדבר מכביד על משפחתה, לקחתי חופשה מהעבודה ושהיית רבות ליד מיטתה. קניתי לה מתנה גדולה והצעתי את עזרתי. היא הסתייעה בי רבות. לאחר מכן, לקחה חופשת לידה ארוכה, שהפכה לחופשה תמידית. שרה הפכה לעקרת בית, והיה לה זמן לצאת אתי ולהדק את הקשר.

ובינתיים מתחילים הוריי בשידוכים עם האחים האחרים. אמי סבלה שנים רבות מהדעה השלילית של השדכנים עליה. כולם כבר ראו בה אישה קשה, שאינה רוצה לחתן את הבת שלה, והיו מטיחים בה בלי חשבון האשמות ופגיעות. אמי הייתה סובלת בשקט, כי פשוט לא היה לה מה לענות.

בשלב מסוים, החלו להציע הצעות לאחי. בתחילה בהיסוס, ולאחר מכן - משהופתעו לראות כמה הוריי להוטים לשמוע - החלו זרם של הצעות. תוך זמן קצר, התארס אחי.

אני לא צריכה להסביר את קשיי התמודדות עם הלחשושים ומבטי הרחמים שהופנו אליי באירוסין, בחתונה ובשבע הברכות. זה כבר הפך לחלק ממני. אחריו התארסה והתחתנה אחותי, וזה היה כאב כפול ומכפול, ובשנים שלאחר מכן, הקימו כל האחים בתים.

היו בהחלט ניסיונות - בעיקר מצד אחיותיי וגיסותיי החדשות, שהסיבה האמיתית נודעה להן, כי אין סודות

סיפור לשבת

במשפחה - לשדך אותי עם כל מיני הצעות משונות, זה בכלל לא התחיל. הסתבר לי, מה שידעתי לכתחילה, שאנשים שמתברר להם לאחר החתונה כי אינם יכולים להוליד ילדים - משלימים עם זה, אך נדיר מאד, שאדם יתחתן מראש עם אישה, כשהוא יודע שהם לא יזכו לפרי בטן. טיפסתי לגיל שלושים ושתיים, הייתה לי קריירה, היה לי כסף יותר מלהורי, היו לי הצלחות וסיפוק מהעבודה, אך מחיי הפרטיים היה עליי לברוח.

נחמתי היחידה הייתה חברתי שרה. ולמען האמת, גם ילדיה שנולדו בזה אחר זה. כל לידה של שרה הייתה כרוכה בתקופה מאד קשה, גם מבחינה גופנית וגם מבחינה נפשית. אני הייתי שם, צמודה אליה, מטפלת בילדיה, שראו בי הרבה יותר מחברה של אמא. הם היו מתרפקים עליי ושמחים לקראתי, ושרה העיפה והרדומה הייתה אומרת בחיוך: "תראי כמה שהם אוהבים אותך."

המצב בבית הפך לבלתי נסבל. הוריי חיתנו את כל הילדים, ואני כבר התחלתי להתקרב לגיל ארבעים. היו מתחים רבים בבית, שנבעו ממצב הרוח הקשה של הוריי, ואולי גם ממצבי הרוח המשתנים שלי. בשלב מסוים, רכשתי דירה ועברתי לגור בה. הוריי לא התנגדו לצעד הזה, גם מפני שלא היה להם כוח, וגם מפני שהבינו כי זהו הצעד הטוב ביותר למעני ולמענם.

דירתי החדשה הייתה ממוקמת ברחוב של שרה. ילדיה היו מגיעים אליי כמעט בכל יום, משום ששרה הייתה חלשה ושקעה מפעם לפעם בתקופות קשות של דיכאון וחוסר יכולת תפקוד. ראיתי בכך שליחות, לסייע לשרה לגדל את ילדיה, הייתי נותנת להם ארוחת צהריים, מספרת להם סיפורים, מעסיקה אותם, ולפעמים גם הולכת לקנות להם בגדים.

שרה הייתה מודה לי על כך בכל הזדמנות. הקשר שלנו כבר לא היה של סתם חברות, אלא אחיות הקשורות זו לזו בלב ובנפש. למעשה, ראיתי את משמעות חיי היחידה, בעזרה לשרה בחייה ובחינוך ילדיה. בעלה של שרה הוא אדם רוחני מאד, הנושא מישרה תורנית חשובה. לשרה היה חשוב מאד, שיוכל להתמסר לחינוך ולהרבצת תורה. הוא באמת היה אדם נעלה ומיוחד, וסבל בשקט את מצבה הנפשי והגופני הקשה של אשתו.

כשהייתי בת ארבעים, ילדה שרה את הילד השישי שלה. הלידה הייתה קשה מהרגיל, ושרה אושפזה במצב קשה מאד, כשסכנה נשקפת לחייה. כמו בכל לידה, שוב נטלתי חופש מעבודתי, ישבתי וסעדתי אותה, ומצד שני דאגתי לילדיה. הם פשוט גרו אצלי וראו בביתי כעין בית שני.

בשלב מסוים, היא הועברה לביתה, אך עדיין במצב קשה מאד. מצב גופה הידרדר, והיא הלכה מדחי אל דחי.

ישבתי איתה בכל השעות שבעלה לא היה בבית, שוחחתי איתה וניסיתי לנחמה. היא מצדה הייתה אצילת נפש, ומעולם לא ניסתה להתלונן ולומר שמצבה קשה משלי - גם לא כדי לעודד ולנחם אותי. היינו במצב של מצוקה, וזה קשר אותנו זו לזו בעבותות של אהבה.

ויום אחד, היא החלה לדבר על המוות. היא אמרה לי, שנראה לה שהיא מסתלקת מהעולם, ואני אמרתי לה שכך אמרה פעמים רבות, ושאם ירצה ה', היא תחזור לעצמה. אך היא הייתה עקשנית ואמרה לי, שאקשיב לה היטב: "לפי הרגשתי, אני מסתלקת מהעולם בתוך זמן קצר. כתבתי צוואה והפקדתי אותה אצל מישהו מוסמך. אני רק רוצה שתסכימי לקיים אותה."

אמרתי לה שאיני יכולה להבטיח משהו שלא ראיתי. היא חיכה ואמרה שנשארתי אשת עסקים. "אני לא מבקשת ממך להבטיח דבר. רק רציתי לבקש ממך, שתעשי הכל כדי שרצוני יקוים. זה הכל."

הבטחתי לה, על אף שלא היה לי מושג מה כבר יכולה להיכתב בצוואה.

עוד באותו שבוע, אושפזה שרה במצב קשה. לא משתי ממיטתה, ובשלב מסוים הוזעקו כל בני המשפחה, ושרה עצמה את עיניה לנצח, לא לפני שאמרה וידוי וקריאת שמע.

על אף שלא ישבתי 'שבעה', הייתי באבל אמיתי. ילדיה היו בביתי כל ימי ה'שבעה', ואני עשיתי הכל כדי לשוחח איתם ולהסביר להם את המצב. בינתיים דאגתי לשכור מטפלת מבוגרת, שתטפל בילדים לאחר שישבו לביתם.

סיפור לשבת

חלפו שלושה חודשים. הוריה של שרה הגיעו לדירתי ואמרו לי, כי שרה ביקשה בצוואתה, שיציעו לי להינשא לבעלה ולהיות אם לילדיה. אביה של שרה געה בבכי ואמר לי, כי הוא נותן ידו לשידוך הזה, בידעו שאשמור על נכדיו ועל חתנו האהוב בצורה הכי טובה. הוא רק ביקש לדעת אם אסכים. אמרתי שאני מכבדת את רצונה של שרה, אך עליי להכיר את בעלה. מדובר באיש חשוב בעל מישרה תורנית מכובדת, שלא הכרתי באופן אישי. הבעל היה כבר בסוד העניין. נערכו כמה פגישות, שבסופן הכרזנו על אירוסין.

עשר שנים חלפו מאז. במהלכן הפכתי מאישה רווקה, בודדה וממורמרת - לאמא במשרה מלאה, מטופלת בילדים ובילדות. צמצמתי חלק ניכר ממשרתי, כדי להתמסר לבעלי ולילדיה של שרה, שהם גם ילדיי. חשבתי פעם שאחוש חיסרון אם אגדל ילדים שאינם שלי, אך במציאות, אני חשה בהבדל. אני מגדלת אותם, מתמודדת איתם, אוהבת אותם ודואגת להם ממש כמו אמא. הוריי, שראו את פריחתי, פרחו גם הם. אי אפשר להכיר אותם.

אני תמיד מקפידה להיות נאמנה לחברה הטובה שלי, שנתנה לי את מה שאיש אינו נותן - את משפחתה וילדיה. אני פועלת מתוך אהבה כפולה. גם אהבתי הגדולה לילדים, וגם אהבה ומסירות לשרה, שאהבה אותי כל כך, ונתנה לי במותה, לא פחות מכפי שנתנה בחייה. אני חשה בעלת חוב להשיב לה כגמולה ולהותיר את זכרה טוב ויקר בעיני הילדים.

פעם בשנה אני עולה עם בעלי והילדים לקברה של שרה, ושם אנו מתאחדים מחדש, כמו משפחה גדולה וחזקה.

בקרוב אשיא את הבת הבכורה, אליה אני קשורה מאד. היא כל כך מזכירה את שרה, וזה רק מוסיף לאהבתי כלפיה, כי כמו אמה, היא לי חברה, בת ואחות.

מקור: אור דניאל, אנשים מספרים על עצמם